

חיברתי וערכתי בס"ד
בחסד ה' עלי
הצב"י נריה אטון הי"ו

שביעי של פסח

יציאת השבת והחג: 19:45

ר"ת: 20:34

מוצאי השבת והחג

הודעה חשובה: אין להוציא את

החמץ עד צאת השבת והחג

בשעה 19:45

הזמנים לפי אופק באר שבע

יום שישי כ"א ניסן

ערב חג שביעי של פסח

ה' לעומר

כניסת השבת והחג: 18:54

חצות הלילה: 00:40

יום שבת חג שביעי של פסח

ו' לעומר

עלות השחר: 4:46

חצות היום: 12:40

קוראי עלון אור הנר היקרים והאהובים!
לקראת צאתנו מן החג הקדוש והמיוחד
הזה חג הפסח,
הבה ניקח לעצמנו חוק וזיכרון מחג הפסח לכל
השנה כולה,
וכשם שבימי הפסח השתדלנו שלא ימצא בביתנו
חמץ,
כך בכל השנה כולה נשתדל שלא ימצא בגופינו
ובנשמתנו שום פגם ושום פסול,
וכשם שבערב פסח זכינו וביטלנו את החמץ
כך נזכה כל השנה כולה לבטל את החמץ הרע
שבליבנו ובנפשנו אמן,
בברכת שבת שלום וחג כשר ושמח.

- ג דבר העורך
- ד דבר תורה בסעודה
- ה שו"ת עם הרבנים
- ו שביעי של פסח
- ז מעלות שירת הים
- ח ברכת המצה לאחר פסח

דבר העורך

בסיעתא דשמיא ברוך ה' שזיכנו והגיענו ליום הקדוש והנפלא הזה יום שביעי של פסח.

מובא ב'בית אהרן' כי הששה ימים (של פסח) הם הכנה ליום השביעי, כי העיקר הוא שביעי של פסח, כי הוא השלימות שבו אמרו שירה'.

מידי שנה בשנה מתעורר ענין קריעת ים סוף לבני ישראל בשביעי של פסח, והרחמים הגדולים שנתעוררו בימים ההם שבים להתעורר בזמן הזה, לכן על כל אחד ואחד לנצל את היום הקדוש הזה ולשפוך את ליבו לאבינו שבשמים.

מובא בספר 'קדושת לוי' לרב הקדוש רבי לוי יצחק מברדיצ'ב זיע"א (פרשת בשלח) שפירש את הפסוק (שמות י"ד ל' ויושע ה' ביום ההוא) - שיש ימים שהקב"ה משפיע מטובו לעם ישראל ומגלה להם אהבתו, והיום היותר מסוגל לזה הוא

יום שביעי של פסח שהסגולה תלויה ביום עצמו, ואפילו אם לא היה נקרע הים לעם ישראל ביום זה, היה נחשב יום זה ליום מסוגל ביותר.

ונשאלת השאלה: הרי בליל הסדר מקיימים אנו הרבה מצוות - מן התורה ומדרבנן, סיפור יציאת מצרים, אכילת מצה ומרור, הלל וארבע כוסות, ואילו בשביעי של פסח לא מצינו שום מצוה ששייכת ליום עצמו, אם כן וודאי שליל הסדר מעלתו גדולה יותר מיום שביעי של פסח.

ומתוך ה'חידושי הרי"ם' זיע"א: שקיום המצוה בפועל שאדם מקיים מסייעת ביד האדם להשיג אורות ומדרגות המתגלים במרומים על ידה באותה שעה, וכשאנחנו מקיימים מצוות בליל הסדר אנו מתרוממים על ידי המצוות. אבל בשביעי של פסח מתעלים בני ישראל למדרגה גבוהה כזו עד שאינם זקוקים לשום פעולה גשמית שעל ידה ישיגו את האור!!!

פעם בשביעי של פסח פנה הרב הקדוש הרב שלום דובער שניאורסון האדמו"ר הרש"ב מליובאוויטש זיע"א אל בנו הרב הקדוש הרב יוסף יצחק מליובאוויטש זיע"א ואמר לו "אילו היית שומע שבמרחק כמה מטרים נקרעו מי הים, האם היית ממנהר לראות את המחזה הגדול הזה?". הבן כמובן השיב בחיוב. או אז הגיב הרב שלום דובער ואמר לו: "דע לך, שבכל שנה ושנה

בשביעי של פסח נקרעים מי הים בפועל ממש...". וכל הניסים שהיו בקריעת ים סוף חוזרים בכל שנה ושנה, ואין החיסרון תלוי אלא באדם עצמו, ואם היה מקדש אבריו וגידיו בשלימות היה זוכה לראות את המחזה בפועל ממש'.

אמנם, כדי לזכות לכל הישועות, על האדם להתפלל ולקרוע שערי שמים, כמו שכתב הרשב"ם: "פרנסה וזיווג קשים כקריעת ים סוף - ונפקא מיניה לבקש רחמים. להרבות בתפילות ותחנונים.

על כן ירבה האדם בתפילה ויזכה לכל טוב".

עלינו להאמין שבזמננו עולם חפץ בתפילות שלנו ומאזין לכל בקשותינו, כמו שמובא במדרש שיר השירים: "אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: ריבונו של עולם, אין לנו לשון זהורית ושעיר המשתלח (ב' דברים שהיו בבית המקדש ביום הכיפורים), אמר להם: "כחוט השני שפתותיך", רחישת הפה (התפילות שלכם) חביבה עלי, כחוט השני של זהורית". כן יש לזכור את הבטחת

הקב"ה במסכת ברכות: "אם...אם בא על אדם צרה לא יצווח לא למיכאל ולא לגבריאל, אלא יצווח לי, ואני עונה לו מיד, שנאמר: 'כל אשר יקרא בשם ה' ימלט'".

וכן נאמר במדרש תנחומא: "הווי זהירים בתפילה שאין מידה אחרת יפה הימנה והיא גדולה מכל הקרבנות, ואפילו אין אדם כדאי להיענות בתפילתו ולעשות חסד עמו, כיוון שמתפלל ומרבה בתחנונים לפניי, אני עושה עמו חסד".

וכל הרווקים שממתינים לזיווג בידם לקרוע רוע גזר דינם ולפעול שימצאו זיווגם בקרוב. וכך היתה דרכו של ה'בית אברהם' זיע"א להורות לבחורים שהגיעו לפרקם, וכן לישועת הפרנסה ורפואת הגוף, לסיים ולומר כל ספר תהלים בשביעי של פסח כסגולה לישועתם השלימה.

לכן על כל אחד ואחד מאיתנו להכין את עצמו ליום הקדוש הזה יום שביעי של פסח, ולהתפלל ולקרוע שערי שמים על כל עם ישראל, על אחינו ואחיותינו שנמצאים בשבי, על חיילנו הנמצאים בחזית, מכיוון שיש שעת רצון גדולה ביותר ביום הזה כמבואר, יזכנו ה', בברכת שבת שלום וחג שמח וכשר.

שביעי של פסח

דבר תורה לסעודה ראשונה

תנאי התנה הקב"ה

אמר רבי יוחנן: תנאי התנה הקדוש ברוך הוא עם הים שיהא נקרע לפני ישראל...

אמר רבי ירמיה בן אלעזר: לא עם הים בלבד התנה הקדוש ברוך הוא, אלא עם כל מה שנברא בששת ימי בראשית!

שנאמר (ישעיה מ"ה): "אנכי עשיתי ארץ, ואדם עליה בראתי, אני ידי נטו שמים, וכל צבאם ציוותי".

צויתי את הים שיהיה נקרע לפני ישראל, צויתי את השמים ואת הארץ שישתקו לפני משה, צויתי את השמש ואת הירח שיעמדו לפני יהושע, צויתי את העורבים שיכלכלו את אליהו הנביא, צויתי את האש שלא תזיק לחנניה מישאל ועזריה, צויתי את האריות שלא יזיקו את דניאל, צויתי את השמים שיפתחו לקול יחזקאל, צויתי את הדג שיקיא את יונה..

דבר תורה לסעודה שנייה

אור החיים הקדוש

"ויהי בשלח פרעה את העם"

הגמרא במסכת מגילה מסבירה שברוב המקומות בתנ"ך שנאמר בהן המילה "ויהי", הינם לשון צער. תמה האור החיים הקדוש מדוע נקט הפסוק לשון צער "ויהי בשלח", והלא ביציאת ישראל ממצרים הייתה שמחה עצומה. ועוד הקשה האור החיים הקדוש: מדוע נאמר "בשלח פרעה" הרי מלשון הכתוב אפשר להבין חלילה כאילו פרעה שלחם ממצרים, והלא בורא עולם הוא שהוציא את בני ישראל ממצרים. ותירץ האור החיים הקדוש: שבאה התורה ללמדנו, שהסיבה והגורם לצער הגדול שהצטער עם ישראל ברדיפת פרעה משום שפרעה הוציא את עם ישראל ממצרים, ושדוע שהקב"ה כפה אותו עד שהתרצה לשלחם. ולכן פרעה טעה, וחשב שיציאת ישראל ממצרים תלויה בו, ודרך אחרים, וגרם לאבד גם את עצמו, וגם את כל המצרים, ולכן נקטה התורה בלשון כאילו פרעה שלחם. וגם מובן מדוע נקטה התורה לשון צער, משום שדרך היציאה של בני ישראל ממצרים הייתה כביכול על ידי רצון פרעה, ומשום שעל ידי כך גרם לאבד את עצמו. היה צער לקב"ה משום שאינו חפץ בכליון מעשי ידי אפילו שהם רשעים, וכמובא במסכת מגילה (י:): "מעשי ידי טובעים בים, ואתם אומרים שירה?". ותירץ האור החיים הקדוש תירוץ נוסף: כאשר מוזכר "עם" פירושו ערב רב (המצריים שהצטרפו ליציאת בני ישראל ממצרים), והשחתת עם ישראל במדבר הייתה בגלל הערב רב, (זוהר ח"ב מ"ב:). אם כן יש צער גדול שנשלח עם עם ישראל גם הערב רב, ולכן נאמר לשון צער.

דבר תורה לסעודה שלישית

בשעות אחר-הצהריים של חג 'שביעי של פסח' בארץ הקודש, מקיימים המוני בית ישראל את המנהג המיוחד שתיקן הבעל-שם-טוב, מחולל תנועת החסידות, לאכול סעודה שלישית מיוחדת בחג זה וקרא לה 'סעודת משיח', משום שביום הזה מאיר גילוי הארת משיח. נוטלים ידים ואוכלים מצות ומאכל נוסף. בשנת תרס"ו הוסיף על כך כ"ק אדמו"ר שלום דובער-בער (הרש"ב) נ"ע, הנשיא החמישי בשושלת נשיאי חב"ד, לשנות 'ארבע כוסות'.

סיפר האדמו"ר הרי"צ (ספר השיחות תש"ב עמ' 109): "הבעש"ט קרא לסעודת היום של אחרון של פסח 'סעודת משיח'. כשם שיש שמות לסעודות שבת ויום-טוב - 'עתיקא קדישא', 'זעיר אנפין' וכדומה - כך קראו לסעודה זו 'סעודת משיח'. בעת הסעודה הייתה הדלת פתוחה לכול, וכל מי שנכח אז בבית היה טועם מן הסעודה. 'סעודת משיח' נערכה באחרון של פסח, שכן ביום זה מאיר גילוי הארת משיח - צדקנו".

האדמו"ר הרב שלום בער הנהיג מנהג נוסף בסעודה זו - שתיית ארבע כוסות של יין. מנהג זה נתקן בשנת תרס"ו, בעת 'סעודת משיח' שנערכה ביישיבת 'תומכי תמימים'. הרבי ציווה אז לתת לכל אחד מתלמידי הישיבה, ה'תמימים', יין לשתית ארבע כוסות (היום יום, עמ' מז).

השנה ברוך ה' סעודת משיח חלה בסעודה שלישית וכולם זוכים לקיימה, יהי רצון שנזכה לראות פני משיח צדקנו אמן.

דבר תורה לסעודה רביעית

הלכות תפילה

להיפרד מאביו או רבו

מותר לצאת לשדה התעופה קודם התפלה כדי להפרד מאביו או רבו היוצאים לארץ אחרת. אך לא יפרד מהם בלשון "שלום", אלא בלשונות אחרים, כמו נסיעה טובה, וכדומה. וכל שכן שמותר כשמלווה אותו לדרך. ואם יארגנו מנין להתפלל שחרית בשדה התעופה, מותר לנסוע לשדה התעופה להתפלל שם ואחר כך להפרד מאביו או רבו.

להיפרד מחבירו

אם חבירו עומד לצאת לדרך רחוקה בבוקר השכם, וכבר הגיע זמן תפלה, אסור לחבירו שעדיין לא התפלל להשכים לביתו להפרד ממנו ולברכו בברכת נסיעה טובה. אבל מותר ללכת לבית חבירו קודם התפלה ולהמתין לו עד שיצא מביתו, כדי ללוותו לדרך בנסיעתו, דיש בזה משום מצות גמילות חסדים.

לתת מתנות

אין להשכים לפתח חבירו קודם התפלה כדי ליתן לו מתנות. אבל אם הגיע מארץ אחרת, וחוזר לביתו, ובני הבית הקטנים עדיין לא התפללו שחרית, והם מבקשים ומפצירים בו לקבל המתנות שהביא עמו מחוץ לארץ, יש להקל בזה אף שהוא קודם התפלה.

לחזון שלום ברחמי רח

גרציה לוי
בת מוזל טוב
ינית בת רחל
טינה בת אסתר
תנצבה

לחזון שלום ברחמי רח

לאה בת
סוליקה דביבו
ז"ל (הי"ד)
תנצבה

"כל השונה הלכות בכל יום..."

שו"ת עם
הרה"ג אהרן נחיה

מנהגי אבלות בימי הספירה

שאלה: נשאלתי לגבי ימי ספירת העומר אם מותר לקנות דברים חדשים, וכן אם מותר לסרוג בגדים ועוד כיוצא בזה, וכן אם מותר ללכת לבריכה וכד'. וכן לגבי אדם שעובד במקום עבודה מכובד, ועלול להפסיד עבודתו אם לא יתגלח בעומר, אם מותר לו.

תשובה: מותר לתפור בגדים חדשים בימי העומר, וכן מותר לקנות בגדים חדשים בימי הספירה לפי שאין איסור לברך שהחינו בימים אלו, אמנם מר"ח אייר עד לג לעומר ראוי להחמיר שלא לברך שהחינו על בגד חדש. ומותר ללכת לבריכה או לים בימים אלו ואין בזה מניעה, זולת במקום שנהגו להחמיר. ובמקום שיש חשש שיפסיד מקום עבודתו אם לא יתגלח יש מקום להתיר ע"י שאלת חכם להתגלח, ואם יוכל טוב שיתגלח בערב שבת או בערב ראש חודש אייר.

שמיעת שירים בחנוכה בית בימי העומר

שאלה: האם מותר לשמוע שירי קודש בחנוכה בית שנערכת בימי העומר.

תשובה: בסעודת חנוכה בית בימי העומר אחר חג הפסח אין לשמוע שירים מכלי שיר אף לא מטייפ דיסק וכד', עד ל"ג בעומר, אלא אם כן יעשו שם סיום מסכת שנלמדה כראוי.

דיון משפחתי עם הרב יצחק זלברשטין

ממאכליהם).

"ואם כן - סיים השואל - הרי שהעופות אינם נוגעים כָּלל בלחם שנמצא אצלי בחצר, ושָׁמָא עָלֵי לַעֲשׂוֹת 'בְּדִקְתָּ חֻמָּץ' בַּחֲצֵרִי?..."

תשובה

היהודי אינו צריך לבדוק את החמץ שבהצרות! וזאת מחמת ג' הטעמים הבאים:

(א) לאחר שהוא מבטל את חמצו, הרי הוא הפקר, וממילא העופות אוכלים אותו, כי רק מה ששָׁיָךְ לַצֵּרִי העין, את זה הם לא אוכלים, אֲבָל מה שצרי עין מפקירים הם אוכלים, כי מזון זה כָּבֵר אינו שָׁיָךְ לַצֵּרִי העין

(ב) גם אם נאמר שהחמץ אינו הפקר, מפל מקום לאחר שנפסקה הלכה, שהעופות אוכלים ומכלים את החמץ שבהצרות, ואין צריך לחשש לו בפסח, ממילא אין זה נחשב שהעופות אוכלים כעת מלחמו של צר העין, אלא זו אכילה אחרת, אכילת 'בעור חמץ' על פי תקנת חז"ל, ונדוע שהבריאה כלה וטבעם של הברואים מנהגים לאור קביעת ההלכה, כפי שפוטב ה'אור החיים' הקדוש (שמות י"ד, כ"ז), ש'ה' יתברך התנה על כל מעשה בראשית להיות כפופים לתורה ולחכמה.

(ג) יתכן שלא נתן לשנות הלכות פסוקות מחמת סבות שאינן טבעיות לגמרי, ולא הזכירו בשלחן ערוך ובפוסקים.

בערב הפסח הגיע יהודי אל רבו, ושאלה מענינת ומאד לא שגרתית בפיו:

"לְדַאבּוֹנִי - ספר בצער - אני נגוע מאד במדה הגרועה של 'צרות עין'; הקמצנות הקנאה והעין הרעה בהצלחתו של השני, מְקַנְנִים בְּקִרְבִּי, ועָדוֹן לא הצלחתי לתקן את נפְשִׁי מהנָגַע החמור הזה".

"ומדוע נזכרת לבוא אלי דווקא עתה, בערב הפסח?" תמה הרב.

האיש צטט בפני רבו את ההלכה (בשו"ע או"ח סי' תל"ג ס"ו), שצאת חצר הבית, אין חייב לבדוק מחמץ, משום שגם אם היה בחצר חמץ, העורבים ושאר העופות יאכלוהו. "שאלתי היא, האם ההלכה הזו שצאת אף לגבי, או שָׁמָא אֵינִי חַיֵּב לְבַדֵּק אֶת הַחֻמָּץ בַּחֲצֵרִי?"

"מדוע שהדין ישתנה לגביה?!", הוסיף הרב לתמה.

וכאן צטט היהודי בפניו את דברי חז"ל במסכת סוטה (ל"ח:): אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לֵוִי, מִנְיָן שֶׁאֵפִילוּ עוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם מִפִּירִים בַּצֵּרִי הָעֵין וְאֵינָם אוֹכְלִים מִשְׁלָהֶם? - שְׁנֵאֲמַר (משלי א', י"ז) "כִּי חָנָם מִזֶּרֶה הָרֶשֶׁת בְּעֵינֵי כָל בָּעַל כָּנָף" (ובאר רש"י: דָּרְכָם שֶׁל צִדִּים לָזוֹת חֲסִים וְשֹׁעֲרִים בְּרִשְׁתָּם, כְּדִי שֶׁיִּבְאוּ הָעוֹפוֹת לֶאֱכֹל, וְצִרֵי הָעֵין, מֵאֲבָדִים לְחָנָם אֶת הַמְּזוֹנוֹת שֶׁמִּנִּיחִים בְּרִשְׁתָּם, כִּי הָעוֹפוֹת מִפִּירִים בָּהֶם, וְאֵין אוֹכְלִים

שו"ת עם
הרה"ג בנימין חותה

חמץ לאחר הפסח

שאלה: בקיוסק באחד הפארקים באנ"י לקנות דבר חמץ לאחר הפסח וראיתי שאין אישור למכירת חמץ אבל בעל הקיוסק הוא ערבי מוסלמי אלא שנודע לי מחברו שסבתא של בעל הקיוסק יהודיה הנשואה לערבי מה עלי לעשות.

תשובה: אם אפשר לברר בקלות אם סבתא היהודיה היא מצד אמו ואז החמץ אסור או מצד אביו והחמץ מותר, יש לברר. ואם קשה לברר יש להקל הנאה ואכילה מחמץ זה.

שאלה: מי שקנה חמץ לאחר הפסח ולא בדק אם החנות מכרה חמץ ואינו יכול לברר דבר זה האם החמץ מותר באכילה ובהנאה.

תשובה: מותר באכילה ובהנאה שכל ספק חמץ שעבר עליו הפסח מותר באכילה ובהנאה.

סגולת המלח בימי העומר

שאלה: מה עושים לאחר העומר עם המלח של סגולת המלח בספירת העומר.

תשובה: שומרים אותו עד השנה הבאה לסגולה לשמירה ולאחר מכן מותר לזרוקו לאשפה בדרך כבוד וראוי להניחו בגניזה

לברכה והצלחה

מדדכי ויפה
מודנו וב"ב
ליאור ושיר
מודנו וב"ב

לדפואה שלומה

דודית
בת עמליה
יצחק בן חנה
ליזה בת וואסי

לדפואה שלומה

ברוך חי בן לאה
רחל בת שרה
מידה מרים
בת רחל

לדפואה שלומה

יוליה בת לדיסה
דוד בן טטיאנה
סולטנה
בת פרחת

לדפואה שלומה

מורי בת רחל
דוג'ה סלומון
בן רבקה
חנה בת חפסה
ת.נ.צ.ב.ה

שירת המלאכים

לאחר ששרו בני ישראל, ואף הנשים שרו, פתחו המלאכים בשירה. למעשה רצו המלאכים להקדים את בני ישראל בשירתם. הם פנו ואמרו לקדוש ברוך הוא: הרי בלילה, ליל קריעת ים סוף, כאשר ביקשנו לאמר שירה, אמרת לנו: "מעשי ידי טובעים בים, ואתם אומרים לפני שירה?". ולכן במשך כל הלילה לא אמרנו לפניך שירה. עכשיו רוצים אנו לומר לפניך שירה תחילה לפני בני ישראל. אמר להם הקדוש ברוך הוא: רצוני שבני יאמרו שירה תחילה! לאחר שאמרו האנשים שירה, ביקשו המלאכים לומר שירה. אמר להם הקדוש ברוך הוא: המתינו עד שהנשים יאמרו שירה תחילה. טענו המלאכים ואמרו: לא די שהנשים קדמו לנו, אלא גם הנשים? ענה להם הקדוש ברוך הוא: חייכם כן! שהצדיקים והצדיקות של עם ישראל מעלתם גדולה משלכם! ואומנם לאחר ששרו הגברים והנשים, פתחו אף המלאכים בשירה, וכך היה יום שביעי של פסח יום שכולו מלא שירה והודיה לה' יתברך. (ילקוט שמעוני שמות ט"ו רמ"א)

תנאי התנה הקב"ה....

אמר רבי יוחנן: תנאי התנה הקדוש ברוך הוא עם הים שיהא נקרע לפני ישראל...

אמר רבי ירמיה בן אלעזר: לא עם הים בלבד התנה הקדוש ברוך הוא, אלא עם כל מה שנברא בששת ימי בראשית! שנאמר (ישעיה מ"ה): "אנכי עשיתי ארץ, ואדם עליה בראתי, אני ידי נטו שמים, וכל צבאם צויתי" - צויתי את הים שיהיה נקרע לפני ישראל, צויתי את השמים ואת הארץ שישתקו לפני משה, צויתי את השמש ואת הירח שיעמדו לפני יהושע, צויתי את העורבים שיכלכלו את אליהו הנביא, צויתי את האש שלא תזיק לחנניה מישאל ועזריה, צויתי את האריות שלא יזיקו את דניאל, צויתי את השמים שיפתחו לקול יחזקאל, צויתי את הדג שיקיא את יונה. (בראשית רבה ה, ה).

(חג הפסח בהלכה ובאגדה)

ההפטרה ביום שביעי של פסח

הגאון רבי ישראל קליינר שליט"א שאל: הרי ההפטרות נקבעו על פי ענין הפרשה, ואם כן יש לתמוה מדוע בשביעי של פסח שקוראים בו חלק ניכר מפרשת בשלח - בדיוק כפי שקוראים ב'פרשת בשלח' עצמה - מפטירים בשירתו של דוד המלך, ואילו בפרשת בשלח מפטירים בשירת דבורה?

ותירץ, בחג הפסח חייב כל אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, ולכן ביום שביעי של פסח, יום השירה, חייב כל אדם לפצוח בשירה פרטית, ומצינו זאת בשירתו של דוד אשר שר ביום הציל אותו ה' מכף כל אויביו ומכף שאול, וכך צריך לשיר כל יהודי שניצול ממצרים.

מה שאין כן כאשר קוראים בתורה את פרשת בשלח, ומזכירים את "אז ישיר משה ובני ישראל", היינו שהייתה זו שירתם של כל ישראל, לכן מפטירים בשירת דבורה, שהיא שירה על הצלת עם ישראל. (עלינו לשבח)

"וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים"

פעם ישב בעל ה"תורה תמימה" בחברת רבנים גדולים ובאה לפניהם שאלה: יהודי היה שותף עם חבר. הם הסתכסכו, והגיע הריב עד כדי כך שהוא נשבע שלא יראה אותו לעולם. כעת השותף נפטר והוא רוצה ללכת להלוויתו ולבקש מחילה, והשאלה הייתה האם מותר ללכת להלוויה אחרי שנשבע שלא יראה אותו. כלומר האם שבועה כזאת תופסת רק בחיים, או גם לאחר מיתה? זה אומר ככה, וזה אומר ככה. פתח בעל ה"תורה תמימה" ואמר: "יש לי הוכחה מפסוק מפורש. כתוב בפרשה: "אשר ראיתם היום את מצרים לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם", ואחר כך כתוב: "וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים". הקב"ה נשבע שלא שהם לא יראו, והם כן ראו אחרי מיתה. על כרחך שאחרי המיטה - הראיה אינה נחשבת כעבירה על השבועה". (ומתוק האור)

כפרת עוונות

מובא בזוהר הקדוש פרשת בשלח: "כל האומר שירת הים בכל יום ומכוון בה, יזכה לאומרה בעולם הבא... ואדם העושה כן, הקדוש ברוך הוא מוחל לו על כל עוונותיו ומציל אותו מכל צרות שבאות לעולם". הזוהר מדגיש כי "נאמר אותה בכל יום בשמחה רבה כשעה ראשונה שאמרנו אותה, ודאי כוח סגולתה כל יום כשעה ראשונה". כלומר, כאשר אומרים את השירה בשמחה, מושפעת עלינו מן השמים שפע סגולה כשעה ראשונה. על כך מובא במשנה ברורה (נא, יז) בשם הזוהר: "ויאמר שירת הים בשמחה, וידמה בדעתו כאילו באותו היום עבר בים, והאומר בשמחה מוחלין לו עוונותיו".

סגולה לזיכרון הנפש

בעל ה'חרדים' כתב כי כמו שברפואת הגוף יש רפואות אשר עולות ממון רב, או מכאיבות מאוד למתייסר בהם, מנגד, יש רפואות סגוליות שאינן עולות כסף כלל, ואף מרפאות את החולי ללא כל כאב. באותו אופן ממש יש בענייני תיקון לנפש החוטאת: יש תיקונים כתעניות וייסורים המענים את הגוף ומזככים אותו לשוב ולהיטהר כבראשונה, ומאידך - יש עניינים 'סגוליים' אשר כל העוסק בהם מתכפרים לו כל חטאיו.

בעל ה'חרדים' מונה כמה מאותן מצוות סגוליות שיש בהן לכפר עוון, ואחד מהם: לומר שירת הים בשמחה, כאילו זה עתה יצא ממצרים, שעל ידי זה מתכפרים לו כל עוונותיו.

עוד מוסיף בעל ה'חרדים' את המובא בילקוט שמעוני על הפסוק: "ויסע משה - שהסיע מעוונותיהם, שנמחלו להם העוונות על ידי השירה. שכל מי שנעשה לו נס ואומר שירה - מוחלין לו על כל עוונותיו".

סגולה לביטול גזרות קשות

המקובל רבי שמשון מאוסטרופולי כתב בספרו "שמש ומגן" כי "בכל עת ובכל רגע שהאדם מזכיר את 'ציאת מצרים, בדיבורו ועושה מעשה לגרש מפניו אויב ומבטל מעליו כל גזרות קשות ורעות, ונכנעים כוחות הטומאה ומתגברים כוחות הקדושה. והזכרת ניסי 'ציאת מצרים' הם שמירה מעולה לעיתות צרה".

בספר "ימלט נפשו" מובא כי שבח מעלת אמירת השירה היא כיוון שהשירה מהווה עדות נאמנה על פרסום אמיתת מציאותו וגדולתו של הבורא, כמו שנאמר: "וידעו מצרים כי אני ה'" (שמות יג-ד') משום ששיא התגלות הבורא היתה בקריעת ים-סוף, זו היתה זירת מאורעות הנסים וההתגלויות האלוהיים הגדולה והיחידה בכל המאורעות העתידיים שלאחר מכן עד הגאולה השלמה.

שמירה מעולה לעיתות צרה

בספר הקבלה "ציפורן שמיר" מובא כי "אחת מעשר סגולות שמכפרין עוונותיו של אדם בלי סיגוף ועינוי הוא מי שקורא שירת הים בשמחה ובניגון. ויש בה ח"י פעמים שם הוויה, רמז להשפעה של חיות ושמירה".

בעל ה'חרדים' מצטט את הילקוט שמעוני על הפסוק: "ויסע משה" - "שהסיע מעוונותיהם, שנמחלו להם העוונות על ידי השירה. שכל מי

שנעשה לו נס ואומר שירה - מוחלין לו על כל עוונותיו".

זמן סגולי להשתנות ולהתחיל מחדש

אמירת שירת הים בשמחה מהווה סגולה נפלאה לישועות נוספות. ה'בית אהרן' כתב כי "בשירת הים יש הכל, מה שהיה ומה שעתיד להיות, וכל הגאולות וכל העניינים שצריך האדם, הכל נכלל בשירת הים. ואם יאמר האדם שירת הים בכל לב ובמסירות נפש, כל אחד לפי מה שהוא, יתוקן כל ענייניו בגוף ובנפש".

גוף היהודי משול לקלף, ונשמתו - החצובה מתחת כסא הכבוד - הרי היא כדיו הכתובה על גבי הקלף. שירת הים כתובה על גבי ספר התורה באופן של שינוי - אריח על גבי לבנה - ועל כן, כאשר יש שינוי בתורה, הרי זה מורה על שינוי גוף היהודי בשבת זו, שבידו להשתנות מן הקצה אל הקצה.

בספר "רמתיים צופים" מובא כי ה"חידושי הרי"ם" היה רוקד ממש בקבלת שבת שירה, מה שלא היה רוקד כל השנה, בשל עוצם קדושתה של שבת זו.

סגולה לזכות לניסים

בשם ה"חוזה מלובלין" מובא כי פעמיים בשנה מתעורר שוב נס קריעת ים סוף וכל הנרמז בו (שידוכים, פרנסה וכו') - בשביעי של פסח ובשבת שירה. בכל שנה ושנה בשני זמנים אלו מתעורר מחדש עניין השירה.

הרבי מבעלזא ביאר את דברי חז"ל, שבשעת קריעת ים סוף נבקעו כל המים שבעולם. ולכאורה, הרי אין הקב"ה עושה ניסים לחינם, ולשם מה נעשה נס זה? אלא, כי 'מים' רומזים על הצרות והייסורים שעוברים על האדם, כדכתיב: "הושיעני אלוקים כי באו מים עד נפש", ובשעת קריעת ים סוף "נבקעו כל מימות שבעולם", כלומר: מעתה יהיה כוח לבקוע ולשבר את כל הצרות שבעולם. ובכל דור ודור נשפעים הניסים מחדש, וזוכה האדם לצאת מצרה לרווחה בכל צרותיו, ובפרט באלו שנמשלו לקשים כקריעת ים סוף כגון זיווגו של אדם, פרנסה, ענייני הלידה ושאר דברים. בכוחה של שבת שירה לבקוע את ים הצרות ולפעול כל הישועות.

להאמין שבורא עולם שומע כל בקשותיו

אמנם, כדי לזכות לכל הישועות, על האדם להתפלל, כמו שכתב הרשב"ם: "קשים כקריעת ים סוף - ונפקא מיניה לבקש רחמים. להרבות בתפילות ותחנונים. על כן ירבה האדם בתפילה ויזכה לכל טוב".

על האדם להאמין שבורא עולם חפץ בשיחו ומאזין שוועתו, כמו שמובא במדרש שיר השירים: "אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: רבש"ע, אין לנו לשון זהורית ושעיר המשתלח. אמר להם: "כחות השני שפתותיך", רחישת פיך חביבה עלי, כחות השני של זהורית". כן יש לזכור את הבטחת הקב"ה במסכת ברכות: "...אם בא על אדם צרה לא יצווח לא למיכאל ולא לגבריאל, אלא יצווח לי, ואני עונה לו מיד, שנאמר: 'כל אשר יקרא בשם ה' ימלט'". וכן נאמר במדרש תנחומא: "הו זהירים בתפילה שאין מידה אחרת יפה הימנה והיא גדולה מכל הקרבנות, ואפילו אין אדם כדאי להיענות בתפילתו ולעשות חסד עמו, כיוון שמתפלל ומרבה בתחנונים לפניי, אני עושה עמו חסד". (באר הפרשה)

ברכת המצה לאחר הפסח

הפסח יש לברך המוציא וברכת המזון על המצה.

אך כתב עליו החיד"א (במחזיק ברכה סימן קנ"ח אות ה'): שאפשר לחלק, בפסח אין לנו לחם אחר וזה הלחם שלנו לכן מברכים על המצה ברכת המוציא וברכת המזון, אבל לאחר הפסח אין זה עיקר הלחם, לכן מברכים על המצה מזונות.

וסיים החיד"א: "ורוב המון העם נוהגים לחשב המצה לאחר הפסח כדן כיסנין, ומברכים מזונות ומעין שלוש".

וסיים: "אמנם אחר ההשקפה היטב יש לקיים דברי הרב בית דוד, מכל מקום ירא שמיים מהיות טוב לא יאכל מצה לאחר הפסח אלא אם כן קובע סעודתו עליה, שאז מברך המוציא וברכת המזון".

מין הרב עובדיה בספר חזון עובדיה ט"ו בשבט (עמוד ס"א) כתב: "ברכת המצה בכל שאר ימות השנה שנוי במחלוקת הפוסקים, ומנהג הספרדים לברך על המצה לאחר הפסח בורא מיני מזונות ולאחריה ברכה מעין שלוש, על המחיה. ויש להם על מה שיסמוכו.

אלא שהחרדים לדבר ה' נוהגים לאכול את המצה בתוך סעודה של פת, ונפטרים בברכת הפת וברכת המזון, ויש שקובעים סעודה על המצה דהיינו שאוכלים שיעור כמאתיים עשרים גרם ואז מברכים עליה (אחר נטילת ידיים) המוציא וברכת המזון. ורוב האשכנזים נוהגים לברך על המצה גם בשאר ימות השנה המוציא וברכת המזון.

וחולה שאינו אוכל פת אלא מצה, מטעמי בריאות, מברך על המצה המוציא וברכת המזון.

מכל מקום במוצאי פסח לכל השיטות יכול לברך המוציא על המצה, כיוון שעדין רוב בני האדם אוכלים מצה וקובעים סעודה, ורק למחרת דינה ככל השנה (חזו"ע ט"ו בשבט עמ' ס"ד).

דין ברכת מצות רכות

מצות יד רכות ועבות, ברכתם המוציא וברכת המזון כל השנה, מכיוון שאינם נכססות (הלכה ברורה ח"ח סימן קס"ח סעיף כ"ה). (אור ההלכה מועדים)

מצה רטובה

מצה שהטיבו אותה וכבר אינה נכססת ברכתה המוציא בכל השנה כולה.

קודם בואנו לבאר דין ברכת המצה לאחר הפסח, יש לנו לבאר מהי פת הבאה בכיסנין:

נחלקו הראשונים מהי פת הבאה בכיסנין:

שיטה א' - דעת רבנו חננאל הטור והרשב"א, שפת הבאה בכיסנין היא בצק של לחם שעשוי כמין כיסים מלאים סוכר ושקדים ואגוזים.

שיטה ב' - דעת הרמב"ם, פת הבאה בכיסנין היא עיסה שנלושה בדבש, או בשמן, או בחלב, או עירב בה מיני תבלין ואפאה.

שיטה ג' - דעת הערוך בשם רבנו האי גאון, פת הבאה בכיסנין פירושה כעכין יבשים, ולא משנה אם מתובלת או לא, אלא כל שעשוי כעכים יבשים שכוססים אותם, ומנהג העולם לאכול ממנה קמעה נקראת פת הבאה בכיסנין.

להלכה כתב הבית יוסף, כיוון שספק דרבנן לקולא נקטינן כדברי כולם להקל, וכן פסק השולחן ערוך (סימן קס"ח סעיף ז'), וכן פסק הרמ"א כדבריו בדרכי משה.

יוצא לפי זה שכל מאכל שכוססים אותו ברכותו מזונות, אם כן כל מצה שהיא קשה וכוססים אותה יש לברך עליה מזונות וברכת מעין שלוש, ואם כך מדוע אנו מברכים עליה בפסח המוציא?

ואי אפשר לתרץ בגלל שאין ברירה אחרת מברכים המוציא, משום שדעת מרן (בסימן ת"ס סעיף ה') שאפשר להכין מצה עד עובי טפח (8 ס"מ), ואף שאין אנו בקיאים בכך, ולכן לא עושים עובי כזה, מכל מקום יכולים לאכול מצות רכות כמנהג אבותינו הספרדים (מצות שאינם נכססות), ואם כן חוזרת השאלה מדוע לא מברכים על המצה בפסח מזונות.

התשובה לכך, כתב בשו"ת בית דוד (סימן ע' וסימן פ"ג): לפי שעשיית פת הבאה בכיסנין שכוססים אותו, הוא באופן שלאחר שנאפה כהוגן חוזרים ומכניסים אותו לתנור על מנת שיתייבש יותר, או שלכתחילה משהים אותו בתנור אז שיתייבש יפה יפה, אבל מצה אין יבשותה אלא מחמת דקותה ולכן דינה כפת ממש.

לפי זה אומר הרב בית דוד שגם לאחר